

Ecologische onderbouwing Forum Rotterdam

8 november 2011

Forum Rotterdam

BREEAM credit Landgebruik & Ecologie

Verantwoording

Titel	Ecologische onderbouwing Forum Rotterdam
Opdrachtgever	Multi Veste 276 bv
Projectleider	drs. S. (Simone) Bremer
Auteur(s)	ing. M.M. (Margaret) Konings
Kwaliteitscontrole	drs. S. (Simone) Bremer, projectmanager
Uitvoering veldwerk	drs. T. (Tessa) Verschoor
Projectnummer	4755801
Aantal pagina's	34 (exclusief bijlagen)
Datum	8 november 2011
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
afdeling Water
Zekeringstraat 43 g
Postbus 20748
1001 NS Amsterdam
Telefoon +31 20 60 63 22 2
Fax +31 20 68 48 92 1

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Samenvatting	9
1.1 Flora- en faunawet	9
1.2 BREEAM, natuurwaarden in het ontwerp.....	9
1.3 Conclusie BREEAM LE1, LE3, LE4 en LE6	10
2 Inleiding.....	11
2.1 Inleiding, aanleiding en doel.....	11
2.2 Flora- en faunawet	11
2.3 Methode	12
3 Locatie en ontwikkeling.....	13
3.1 Situatie	13
3.2 Beoogde ontwikkeling	15
3.3 Mogelijke effecten	16
4 Toetsing Flora- en faunawet.....	17
4.1.1 Flora	17
4.1.2 Grondgebonden zoogdieren.....	17
4.1.3 Vleermuizen	18
4.1.4 Vogels	18
4.1.5 Amfibieën	20
4.1.6 Reptielen	20
4.1.7 Vissen.....	20
4.1.8 Ongewervelde diersoorten	20
4.2 Conclusies Flora- en faunawet.....	20
4.2.1 Vleermuizen	20
4.2.2 Broedende vogels	21
5 BREEAM credit Landgebruik & Ecologie.....	23
5.1 LE1 Hergebruik van het land.....	23
5.1.1 Landgebruik door het plan.....	23
5.1.2 Conclusie LE1	23
5.2 LE 3 Aanwezige planten en dieren op de locatie van het bouwproject	25
5.2.1 Aanwezigheid van planten en dieren	25

5.2.2	Potentieel van het plangebied voor planten en dieren	25
5.2.3	Wet- en regelgeving natuur	25
5.2.4	Zorg tijdens de bouw	26
5.2.5	Conclusie LE3	26
5.3	LE 4 Planten en dieren als medegebruiker van het plangebied.....	26
5.3.1	Potentieel van de herontwikkeling voor planten en dieren	26
5.3.2	Duurzaam medegebruik van het gebouw.....	26
5.3.3	Duurzaam medegebruik van de omgeving.....	28
5.3.4	Natuurwaarde op regionale schaal.....	29
5.3.5	Conclusie LE4	30
5.4	LE 6 Duurzaam medegebruik van planten en dieren op de lange termijn	30
5.4.1	Beheerplan	30
5.4.2	Monitoring.....	31
5.5	Conclusie LE1, LE3, LE4 en LE6	31
6	Literatuur.....	33

Bijlage(n)

1. Kaart van het plangebied
2. Toelichting natuurbeschermingswetgeving
3. Brief projectontwikkelaar

1 Samenvatting

1.1 Flora- en faunawet

In onderstaande tabel 1.1 staan de eindconclusies en consequenties zeer beknopt opgesomd. Voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.

Tabel 1.1 Samenvatting conclusies

	Effecten	Nader onderzoek	Ontheffing of vergunning
<i>Flora- en faunawet</i>	Algemeen voorkomende broedvogels	Nee, mits verwijderen struweel en sloop / strippen gebouwen buiten het broedseizoen plaatsvindt, Tijdens het broedseizoen is controle door erkend ecoloog nodig	n.v.t.
	Gierzwaluwen	Ja, nader onderzoek voorafgaand aan de sloop van het gebouw uitvoeren (mei-juli) en zo nodig mitigerende maatregelen treffen.	Niet noodzakelijk indien voldoende mitigerende maatregelen worden getroffen
	Vleermuizen	Ja, nader onderzoek voorafgaand aan de sloop van het gebouw uitvoeren (april-september) en zo nodig mitigerende maatregelen treffen. Bomen langs plangebied niet aanlichten.	Niet noodzakelijk indien voldoende mitigerende maatregelen worden getroffen

1.2 BREEAM, natuurwaarden in het ontwerp

In het toekomstige ontwerp worden de volgende ecologische onderdelen meegenomen:

- Inmetselen van vleermuisstenen
- Inmetselen van neststenen voor gierzwaluwen
- Aanleggen van een vegetatiedak

1.3 Conclusie BREEAM LE1, LE3, LE4 en LE6

Voor LE1, LE3 en LE6 wordt voldaan aan de voorwaarden om het maximum aantal punten toegekend te krijgen, voor LE4 wordt één punt behaald. De punten worden definitief toegekend als het plan wordt uitgevoerd zoals beschreven en de aanbevelingen uit hoofdstuk 5 van deze rapportage worden opgevolgd.

Samengevat kunnen voor de BREEAM credits Landgebruik & Ecologie de volgende punten behaald:

- LE1: 5 (maximum)
- LE3: 1 (maximum)
- LE4: 1
- LE6: 1 (maximum)
- **Totaal: 8 punten**

In dit rapport wordt de onderbouwing voor credits LE1 en LE4 beschreven. Voor het credit LE3 is een apart ecologisch werkprotocol geschreven. Dit zelfde geldt voor credit LE6 het beheerplan.

2 Inleiding

Dit document bevat een ecologische onderbouwing voor de ontwikkeling van een nieuw multifunctionele winkel-, woon-, kantoor- en cultuurbestemming aan de Coolsingel te Rotterdam. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de natuurbeschermingswetgeving die bij dit project relevant is en de wijze van toetsing hieraan.

2.1 Inleiding, aanleiding en doel

In opdracht van Multi Veste 276 bv heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving en de onderbouwing opgesteld voor Landgebruik & Ecologie voor de ontwikkeling van een multifunctioneel complex in het centrum van Rotterdam. De omvang en aspecten van de beoogde ontwikkeling zijn nader beschreven in hoofdstuk 3.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de vragen:

- Welke natuurbeschermingswetgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Welke consequenties zijn daaraan verbonden?
- Voor welke onderdelen uit de categorie Landschap & Ecologie van BREEAM (LE1, LE3, LE4 en LE6) kunnen punten worden behaald?

Het gebouw, genaamd 'Forum Rotterdam' biedt in de toekomst plaats aan fashionwinkels uit diverse segmenten, horeca en kantoren. Met dit project wil Multi Veste 276 bv en de gemeente Rotterdam een kwaliteitsimpuls afgeven aan de binnenstad. Het plangebied maakt geen deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur of een Natura 2000-gebied en ligt ook buiten de invloedssfeer ervan. In Bijlage 1 wordt een kaart van het plangebied weergegeven.

Samengevat is voor de toekomstige ontwikkeling, alleen de Flora- en faunawet van toepassing.

2.2 Flora- en faunawet

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. De wet maakt onderscheid in drie categorieën beschermde soorten:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet-bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij bestendig gebruik of beheer en onderhoud wanneer wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten bestaande uit de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

Naast de bescherming van soorten uit tabel 1, 2 en 3 kent de wet een zorgplicht. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als ontheffing of vrijstelling is verleend. In Bijlage 2 staat een uitgebreide toelichting van de geldende natuurwetgeving.

2.3 Methode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en / of diersoorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Een oriënterend veldbezoek op 17 mei 2011
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en –data

Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie, maar is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen, of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen.

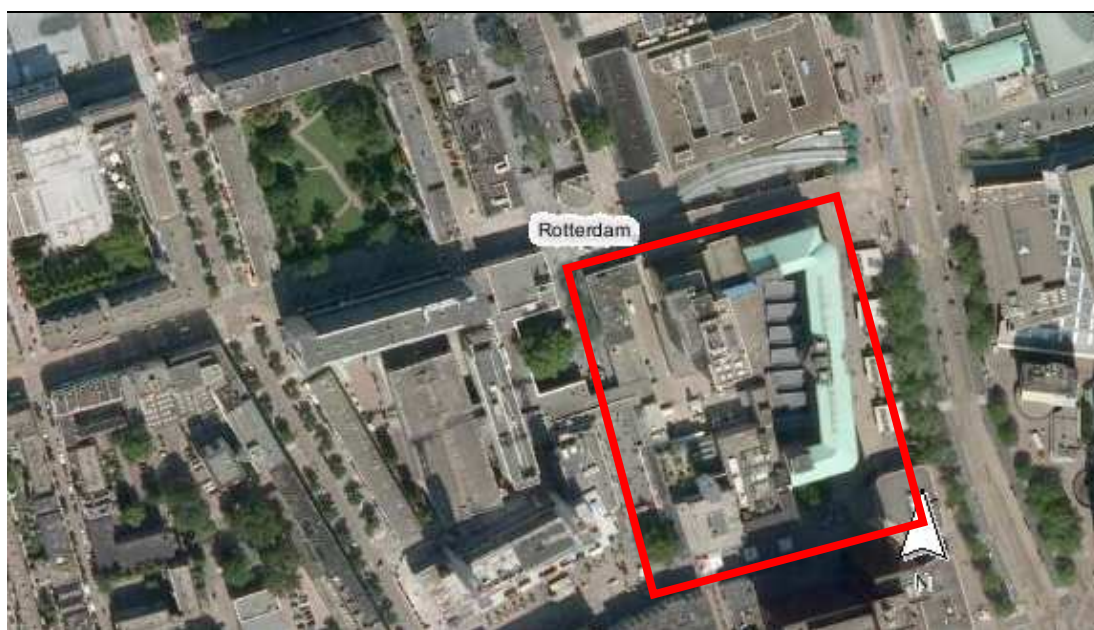
Op basis van het oriënterende veldbezoek, habitateisen van soorten en deskundigenoordeel is een schatting gemaakt, welke soorten daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden en / of aantoonbaar aanwezig zijn op basis van inventarisaties. De beoogde ontwikkeling is vervolgens getoetst op deze selectie van soorten.

Door de inzet van ter zake deskundige ecologen wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

3 Locatie en ontwikkeling

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de huidige en toekomstige staat en gebruik van de planlocatie en de verwachte beschermde soorten op basis van verspreidingsgegevens, oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel.

3.1 Situatie

Figuur 3.1 Ligging van het plangebied (binnen de rode lijn)

De locatie ligt midden in het centrum van Rotterdam. Het verbindt de drie drukste en belangrijke winkelroutes namelijk de Lijnbaan, de Binnenwegplein en de Beurstraverse ('Koopgoot') met elkaar. Naast het plangebied staat het monumentale bankgebouw van de ABN-Amro. Het gebouw in het plangebied is in zijn geheel verstedelijkt en bestaat op dit moment uit verschillende winkels, en kantoren. De huidige staat van de bebouwing is verouderd en doordoor dient het niet monumentale gebouw te worden gesloopt. De recreatieve druk binnen het plangebied is hoog. Er is weinig ruimte voor groen aanwezig, op enkele alleenstaande bomen en bomenrijen aan de randen van het plangebied na. Stadsduiven gebruiken de stenen richels als rust- en slaapplek, zie figuur 3.2. De functie van het plangebied blijft bestaan. Als gevolg van het te realiseren bouwproject wordt juist deze huidige functie verbeterd.

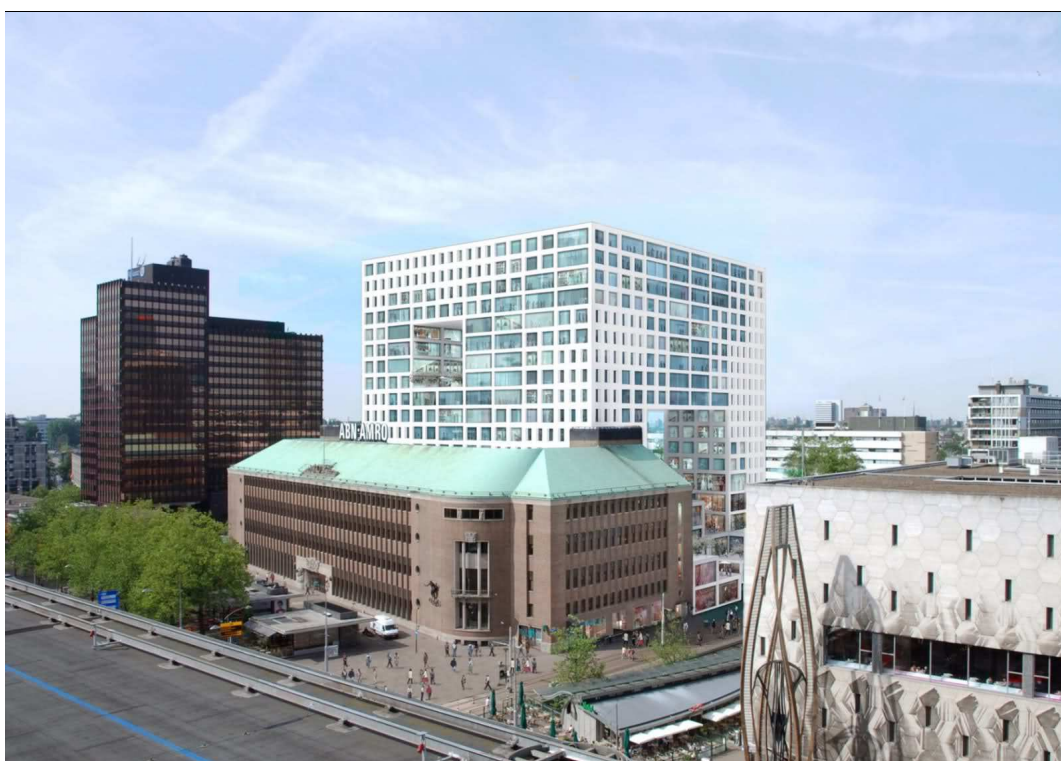
Figuur 3.2 Impressie 1 van het plangebied en de nabije omgeving

Figuur 3.3 Impressie 2 van het plangebied en de nabije omgeving

3.2 Beoogde ontwikkeling

Het totale project 'Forum Rotterdam' omvat circa 35.000 m² voor winkels, 3.000 m² voor horecaconcepten op de Food Square en 2.000 m² voor cultuur. Daarnaast bevat het plan 10.000 m² kantoorruimte in het nieuwe gebouw, 5.000 m² kantoren in het monument (voor ABN-Amro), 56 appartementen en een hotel met circa 150 kamers. De verschillende groene terrassen bieden de consument een goed overzicht over alle publieke functies in het gebouw en de omgeving.

Figuur 3.4 Schets toekomstige ontwikkeling Forum Rotterdam

De winkels zijn gericht op een breed publiek met een bovengemiddeld aspiratieniveau. Hierdoor wordt het een plek dat voor iedereen toegankelijk is, waarin commerciële en sociale functies samenkomen. Het nieuwe gebouw wordt circa 70 meter hoog en in totaal bestaat het retailgedeelte uit vijf lagen. Het Forumgebouw staat in verbinding met het monumentale bankgebouw. Het gebouw kan worden gezien als een stadsplein, dit houdt in, een plaats waar altijd wat te doen is. Waar mensen afspreken en je na het winkelen op het terras kan zitten (persbericht, 8 december 2010).

Tijdens de bouw wordt het grondwater tijdelijk bemalen. Deze bemaling is, vanwege de stedelijke locatie en de relatief grote oppervlakte van het plangebied, alleen van invloed op de flora en fauna in het plangebied zelf.

3.3 Mogelijke effecten

De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft een mogelijk negatief effect op beschermde natuurwaarden. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente invloeden die effecten kunnen veroorzaken. De volgende negatieve effecten kunnen door het plan ontstaan:

Tijdelijke invloeden:

- Geluid en trillingen bij grondwerken
- Licht tijdens de bouwfase
- Mogelijk een verlaagde grondwaterstand door bemaling van het plangebied
- Verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen

Permanente invloeden:

- Verwijderen van vaste verblijfplaatsen van vogels of vleermuizen door het slopen van het bedrijfspand
- Verwijderen van vegetatie

4 Toetsing Flora- en faunawet

Op basis van de beschikbare verspreidingsgegevens is nader bekeken welke beschermde soorten in of rondom de omgeving van het plangebied voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een schatting gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. Voor de Flora- en faunawet tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Deze soorten worden daarom in deze toetsing niet specifiek benoemd.

4.1.1 Flora

In het plangebied bevinden zich zeer weinig soorten. Dit komt mede door de ligging in het centrum van het stedelijke gebied. Wel komen op verschillende plaatsen, binnen het stedelijk gebied van Rotterdam, orchideeën voor. In figuur 4.1 is de verspreiding van de orchideeën binnen Rotterdam weergegeven. Het plangebied is veelal bestraat. Tijdens het oriënterend veldbezoek zijn geen beschermde orchideeën waargenomen. Om die reden en vanwege de bekende verspreidingsgegevens van plantensoorten wordt de aanwezigheid van beschermde plantensoorten in het plangebied uitgesloten.

Figuur 4.1 Overzichtkaart verspreiding rotterdamse orchideeën in 2010 (bureau Stadsnatuur Rotterdam, 2011). Paarse cirkel is de omgeving van het plangebied

4.1.2 Grondgebonden zoogdieren

Op basis van verspreidingsgegevens (www.zoogdieratlas.nl) en het aanwezige biotoop is de aanwezigheid van beschermde grondgebonden zoogdieren in en rond het plangebied uitgesloten.

4.1.3 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Alle vleermuizen die voorkomen in Nederland zijn opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet. Voor hun verblijfplaatsen zijn vleermuizen sterk afhankelijk van holle bomen, gebouwen met spouwmuren en open daklijsten. Ze houden daar hun winterslaap en zogen er hun jongen. In de paartijd worden bomen gebruikt als toevluchtsoord.

In het plangebied en de omgeving van het gebied kunnen de volgende soorten vleermuizen worden verwacht op basis van hun verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren (Limpens et al, 1997; www.waarneming.nl; www.zoogdieratlas.nl):

- Gewone dwergvleermuis
- Laatvlieger
- Ruige dwergvleermuis

Alle genoemde soorten hebben verblijfplaatsen in gebouwen of gebufferde objecten. In het plangebied zelf is relatief weinig foerageergebied aanwezig, vanwege de sporadische aanwezigheid van bomen en ander opgaand groen.

De te slopen gebouwen zijn geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen in de spouw en op de daklijsten kan niet op voorhand worden uitgesloten. Nader onderzoek voorafgaand aan de sloop is noodzakelijk, om de aanwezigheid van verblijfplaatsen in beeld te brengen. Bij aanwezigheid van verblijfplaatsen dienen maatregelen genomen te worden om negatieve effecten hierop te voorkomen.

In het plangebied zijn geen bomen aanwezig, waarin verblijfplaatsen aanwezig kunnen zijn. Al met al heeft het plan geen negatieve effecten op vleermuizen, mits de bomen niet worden aangelicht door kunstverlichting in de actieve periode van vleermuizen. De actieve periode van de in het plangebied mogelijk aanwezige vleermuizen loopt, globaal van 1 maart tot 1 november, afhankelijk van de weersomstandigheden.

4.1.4 Vogels

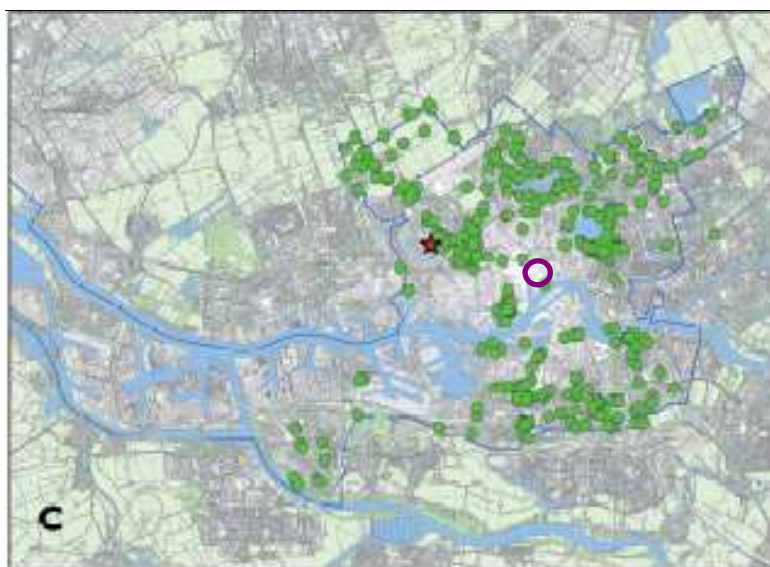
De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status: alle broedende vogels, de in functie zijnde nesten en de functionele omgeving hiervan zijn beschermd tijdens het broedseizoen (voor de meeste soorten globaal van maart tot augustus). Daarnaast is de vaste verblijfplaats (en functionele omgeving) van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd.

In het plangebied zijn geen ruigte of struwelen aanwezig, maar alleen enkele bomen. Daardoor is het plangebied ook matig geschikt voor algemene struweelvogels zoals de winterkoning, de heggenmus, de merel en de halsbandparkiet. De halsbandparkiet is een in Nederland geïntroduceerde exoot afkomstig uit Afrika. Zie figuur 4.2 van het voorkomen van deze stadsvogel binnen Rotterdam.

De aanwezige te slopen gebouwen zijn geschikt voor de gierzwaluw (categorie 2). Tijdens het veldbezoek zijn geen (potentiële) nesten, of latrine sporen op de muren aangetroffen. Niet elke muur was vanaf de begaande grond goed zichtbaar. De gierzwaluw is een koloniebroeder die broed tussen kieren en onder dakpannen van gebouwen. De aanwezigheid van gierzwaluwen binnen het plangebied kan hierdoor nog niet uitgesloten worden.

De aanwezigheid van overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten, of soorten waarvan de nesten om ecologische redenen als jaarrond beschermd moeten worden aangemerkt, is uitgesloten.

Werkzaamheden, als het slopen van gebouwen, het verwijderen van de bomen en het bouwrijp maken van grond, zijn verstorend voor algemeen voorkomende broedende vogels en de gierzwaluw. Deze werkzaamheden kunnen alleen worden uitgevoerd wanneer geen broedende vogels aanwezig zijn.

Figuur 4.2 Populatie Halsbandparkieten 2006-2010 (bureau Stadsnatuur Rotterdam, 2011). Paarse cirkel is de omgeving van het plangebied

4.1.5 Amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens (Herder et al, 2009) en het habitat in het plangebied is de aanwezigheid van beschermde amfibieën uitgesloten.

4.1.6 Reptielen

Op basis van verspreidingsgegevens (Herder et al, 2009) en het habitat in het plangebied is de aanwezigheid van beschermde reptielen uitgesloten.

4.1.7 Vissen

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater, zijn er geen vissen in het plangebied aanwezig. Hierdoor is de aanwezigheid op beschermde vissen uitgesloten.

4.1.8 Ongewervelde diersoorten

Het voorkomen van beschermde ongewervelde diersoorten binnen het plangebied is, gelet op de verspreidingsgegevens (Bos et al, 2009; Cuppen en Kroese, 2005; Gmelig Meyling et al, 2008; EIS-Nederland et al, 2002) en vanwege het ontbreken van geschikt habitat ter plaatse, uitgesloten.

4.2 Conclusies Flora- en faunawet

Op grond van de beschikbare gegevens, het oriënterend veldbezoek en de uitgevoerde toetsing zijn de conclusies in het navolgende deel toegelicht. De wijze waarop zorgvuldig met (beschermde) natuurwaarden dient te worden omgegaan is tevens beschreven. In het ecologisch werkprotocol (apart document) wordt hier in detail op ingegaan.

In tabel 4.1 zijn de beschermde tabel 2 en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet kan worden uitgesloten dat zij worden geschaad door de ingreep en is samengevat welke maatregelen nodig zijn.

4.2.1 Vleermuizen

Vanwege de mogelijke aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen in het plangebied, kunnen de gebouwen pas gesloopt worden als eerst nader onderzoek naar het voorkomen van eventuele verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig zijn. Dit onderzoek dient uitgevoerd te worden tijdens het vliegseizoen van vleermuizen (april-september).

In 2011 is het soortgericht onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen opgestart en loopt door tot mei 2012.

4.2.2 Broedende vogels

Vanwege de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van de gierzwaluw in het plangebied, kunnen de gebouwen pas gesloopt worden als eerst nader onderzoek naar het voorkomen van eventuele nesten van de gierzwaluw aanwezig zijn.

Dit onderzoek dient uitgevoerd te worden gedurende de periode dat de gierzwaluwen broeden (mei- half juli). In 2011 is het soortgericht onderzoek naar gierzwaluwen opgestart en loopt door tot juni 2012.

Vanwege de mogelijke aanwezigheid van de algemene soorten broedende vogels kunnen het bedrijfspand en de aanwezige vegetatie alleen buiten het broedseizoen worden verwijderd. Het broedseizoen loopt globaal van maart tot augustus. De aangegeven periode is indicatief, ook buiten die periode kunnen vogels broeden. Wanneer er geen broedende vogels aanwezig zijn tijdens het broedseizoen kan wel worden doorgewerkt. Dit dient door een deskundige te worden vastgesteld. Bij de aanwezigheid van nesten is het mogelijk daar om heen te werken, mits daar ruimte voor is. Doorgaans wordt een afstand van 15 meter aangehouden.

Tabel 4.1 Aangetroffen of verwachte beschermde soorten (Fw tabel 2 of 3)

Soortgroep	Mogelijke aanwezig in of nabij plangebied	Mogelijk effect
Flora	Geen tabel 2/3-soorten aanwezig	Geen
Grondgebonden zoogdieren	Geen tabel 2/3-soorten aanwezig	Geen
Broedvogels tijdens broedseizoen	Verschillende soorten	Verstoring broedende vogels bij slopen, maaien en bouwrijp maken. Werken buiten het broedseizoen, zowel in fase 1 als in fase 2. Indien niet mogelijk, het plangebied ruim voor broedseizoen ongeschikt maken voor vogels. Indien niet mogelijk: om broedgevallen heen werken.
Broedvogels jaarrond beschermde nesten	gierzwaluw (categorie 2)	Vernietiging van vaste verblijfplaatsen in de te slopen gebouwen. Nader onderzoek uitvoeren en zo nodig mitigerende maatregelen treffen.
Vleermuizen	gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis	Vernietigen vaste verblijfplaatsen in te slopen gebouwen. Nader onderzoek uitvoeren en zo nodig mitigerende maatregelen treffen.
Reptielen	Geen tabel 2/3-soorten aanwezig	Geen
Amfibieën	Geen tabel 2/3-soorten aanwezig	Geen

Soortgroep	Mogelijke aanwezig in of nabij plangebied	Mogelijk effect
Vissen	Geen tabel 2/3-soorten aanwezig	Geen
Ongewervelde diersoorten	Geen tabel 2/3-soorten aanwezig	Geen

5 BREEAM credit Landgebruik & Ecologie

In dit hoofdstuk wordt toegelicht hoe huidige en nieuwe natuurwaarden kunnen worden meegenomen in het nieuwbouwplan volgens de systematiek van BREEAM.

5.1 LE1 Hergebruik van het land

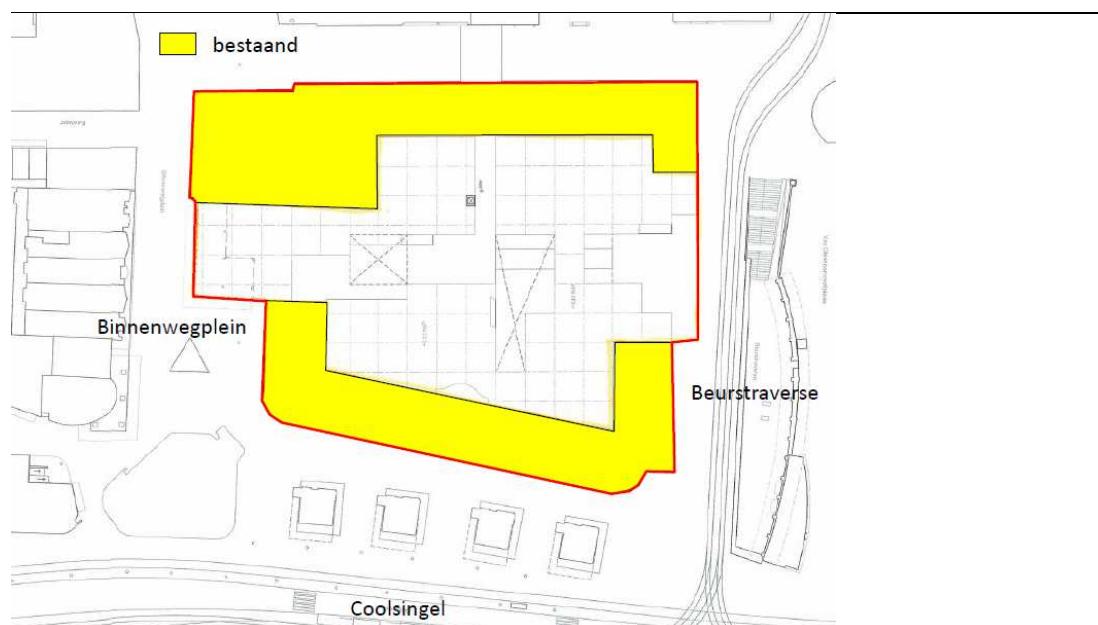
Doel van de credit: Het stimuleren van projectontwikkelaars, gemeenten, woningcoöperaties en dergelijke om bouwprojecten te realiseren op een locatie met een lage ecologische en landschappelijke waarde. Daarnaast het stimuleren van hergebruik van al ontwikkelde grond, om wildgroei van gebouwen in het landelijke gebied te voorkomen.

5.1.1 Landgebruik door het plan

In hoofdstuk 3 van deze rapportage wordt de huidige situatie in het plangebied beschreven. Het nieuwe multifunctionele complex wordt gerealiseerd op een bestaand terrein in het centrum van Rotterdam. Het totale verharde oppervlak bedraagt circa 50.000 m². Het te behouden (monumentale) kantoorgebouw is de ABN-Amro bank en de tijdelijke gebouwen ten behoeve van de nieuwbouw vallen binnen dit oppervlak. De ontwikkeling vindt volledig plaats binnen de bebouwde kom, op een bedrijventerrein, op grond die eerder bebouwd is geweest. De ruimtelijke impact van het plan op de omgeving is daarom nihil. Door het plan worden geen functies verplaatst naar het buitengebied en daardoor heeft het plan ook geen indirecte negatieve effecten op gebied buiten de bebouwde kom. In figuur 5.1 is de kavel en de bebouwingsgrens van het toekomstige pand weergegeven. In figuur 5.2 en in hoofdstuk 3 is fotomateriaal van de huidige locatie weergegeven. De toekomstige ontwikkeling heeft geen negatieve invloed. Binnen het stedelijke gebied wordt eveneens op de zelfde locatie het nieuwe gebouw gerealiseerd. Ten minste 75 % van de voetafdruk van de voorgestelde ontwikkeling is op land dat in de afgelopen 50 jaar al eerder is ontwikkeld voor commerciële en sociale doeleinden.

5.1.2 Conclusie LE1

Voor de toekenning van in totaal vijf punten van LE1 wordt, op basis van het bovenstaande, voldaan aan de voorwaarden van categorie H (maximum aantal punten).

Figuur 5.1 Kavel en de bebouingsgrens van het plangebied

Figuur 5.2 Impressiefoto's van het plangebied en omgeving

5.2 LE 3 Aanwezige planten en dieren op de locatie van het bouwproject

Doel van de credit: Het stimuleren van het treffen van maatregelen om planten en dieren die aanwezig zijn op de bouwlocatie te beschermen en te behouden gedurende de bouw.

5.2.1 Aanwezigheid van planten en dieren

Een beschrijving van het plangebied is te vinden in hoofdstuk 3 van deze rapportage. Een beschrijving van mogelijk aanwezige beschermde soorten is te vinden in hoofdstuk 4. In het plangebied en de naast gelegen omgeving komen vrij weinig inheemse planten- en diersoorten voor. Het terrein is door haar ligging in het centrum van Rotterdam grotendeels verhard door bebouwing, stenen en asfalt. Beschermde plantensoorten worden niet verwacht.

In en om het plangebied kunnen vleermuizen foerageren, in de omgeving is echter veel meer en veel beter geschikt foerageergebied aanwezig, zoals het water van de Maas, het Roel Langerakpark, de Kralingse Plas en het Kralingse Bos, maar ook de bomenrijen langs de wegen en het groen tussen de verschillende gebouwen in het centrum van Rotterdam. Verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kunnen tevens binnen het plangebied aanwezig zijn.

De aanwezige laan bomen en solitaire bomen binnen het centrum zijn geschikt voor algemene stadsvogels als de merel, de stadsduif en de roodborst. Ook op de platte daken, van de aanwezige gebouwen, kunnen soorten als scholeksters en meeuwen gaan broeden.

5.2.2 Potentieel van het plangebied voor planten en dieren

De stedelijke inrichting van het plangebied, in combinatie met de aanwezige recreatieve drukte, leent zich niet of nauwelijks voor de vestiging van verschillende soorten flora en fauna. Het plangebied is geschikt als foerageer- en broedgebied voor stadsvogels, waaronder vogels van de rode Lijst, zoals de ringmus en de slechtvalk. Deze soorten komen in een straal van 20 km van het plangebied voor en kunnen het plangebied bereiken.

5.2.3 Wet- en regelgeving natuur

De hoofdstukken 2 en 4 gaan in op de voor het plan geldende wet- en regelgeving op het gebied van natuur. Het plan heeft geen negatieve effecten op beschermde soorten, mits gewerkt wordt volgens de in paragraaf 4.2 genoemde werkwijze. Daarnaast is een ecologisch werkprotocol opgesteld om negatieve effecten op alle planten en dieren zoveel mogelijk te voorkomen. De rapportage met kenmerk R002-4755801MGK-pda-V01-NL omvat het ecologische werkprotocol. Dit werkprotocol is onderdeel van de onderbouwing voor LE 3.

Tauw is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die alleen of onder meer ecologisch advieswerk geven, en ecologisch onderzoek verrichten. Het Netwerk Groene Bureaus is in 1998 opgericht en heeft tot doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren. Ecologen die werken bij een bedrijf dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus zijn 'erkend ecooloog' zoals bedoeld in de definitie bij LE3.

Door de uitvoering van het nader onderzoek en de aanvullende mitigerende maatregelen wordt voldaan aan de wettelijke verplichtingen vanuit de Flora en faunawet. De Natuurbeschermingswet, de Boswet en het Provinciaal compensatiebeginsel zijn hierbij niet van toepassing. Tijdens het ontwerp en het bouwproces wordt door de ontwikkelaar en de aannemer rekening gehouden met de geldende EU-regelgeving op het gebied van ecologie.

5.2.4 Zorg tijdens de bouw

De werkzaamheden worden begeleid door een ter zakenkundige ecooloog. Voorafgaand aan de werkzaamheden moet dan gecontroleerd worden of er geen vogels broeden. Binnen het plangebied komen veel stadsduiven voor. Eventuele nesten worden gemarkeerd en er wordt minimaal 15 meter afstand tot deze nesten gehouden. Ook moet zodanig worden gewerkt, dat aanwezige dieren voldoende gelegenheid krijgen het plangebied te ontvluchten. In de actieve periode van vleermuizen (globaal van 1 maart tot 1 november) wordt geen kunstverlichting gebruikt, zodat foeragerende vleermuizen niet worden verstoord. Nader onderzoek is noodzakelijk naar vaste verblijfplaatsen van vleermuizen en de Gierzwaluw in de te slopen gebouwen, zodat deze in kaart kunnen worden gebracht en negatieve effecten kunnen worden voorkomen.

5.2.5 Conclusie LE3

Voor LE3 wordt, op basis van het bovenstaande en het werken volgens het ecologisch werkprotocol, voldaan aan de voorwaarden om het maximum van één punt toe te kennen.

5.3 LE 4 Planten en dieren als medegebruiker van het plangebied

Doel van de credit: Het stimuleren van het treffen van inrichtingsmaatregelen ten behoeve van het duurzame medegebruik van het te ontwikkelen gebouw en de open ruimte door inheemse plant- en diersoorten.

5.3.1 Potentieel van de herontwikkeling voor planten en dieren

De herontwikkeling van het plangebied biedt kansen om het leefgebied voor planten, insecten, zoogdieren en vogels op te nemen in het plan. Hierbij valt te denken aan het creëren van vegetatie daken, het kiezen van vogelvriendelijke soorten voor de geplande bomen en hagen en het aanbrengen van kunstmatige verblijfplaatsen voor vleermuizen en de gierzwaluw. Hierna worden deze aanbevelingen uitgewerkt.

5.3.2 Duurzaam medegebruik van het gebouw

Voor het duurzame medegebruik van het gebouw is gekeken naar de voorkomende soorten die zich na de realisatie in het gebouw kunnen vestigen. Het nieuwe gebouw wordt gerealiseerd met een gladde steen. Enkele plaatsen, op het dak en aan enkele gevels die niet in het zicht hangen, lenen zich goed voor de plaatsing van kunstmatige verblijfplaatsen van vleermuizen maar ook voor het plaatsen van verschillende vleermuisstenen in de stenen gevel.

In de omgeving komen de gebouwbewonende soorten, zoals de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger en de ruige dwergvleermuis voor. De gewone dwergvleermuis is weinig kieskeurig in zijn keuze van verblijfplaatsen, de kans op succes bij deze soort is relatief groot. De laatvlieger is kieskeuriger, de kans dat deze soort van de verblijfplaatsen in het plangebied gebruik gaan maken is zeer klein. Voor de laatvlieger zijn er nog geen of zeer weinig succesvolle kunstmatige verblijfplaatsen in gebouwen bekend.

Aan de gevel, bovenaan het gebouw, worden op de donkere plaatsen met ruwe stenen verschillende vleermuisstenen en vleermuiskasten gerealiseerd. Van gewone dwergvleermuis is bekend dat deze soort in dergelijke kasten met succes verblijven. In figuur 5.3 is een voorbeeld van een dergelijke (kraam)kast weergegeven. De specificaties van deze kast zijn te vinden op de speciale vleermuiswebsite van de Zoogdiervereniging: www.vleermuis.net.

De verlichting van het gebouw wordt afgestemd op de te realiseren vleermuisenkast, want vrijwel alle soorten vleermuizen mijden verlichting bij hun verblijfplaatsen. De gevels waar de kasten komen te hangen wordt niet verlicht. Door de aanleg van verschillende groene daken op het plangebied wordt ook de directe omgeving beter geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De groene daken worden niet aangelicht, zodat die geschikt blijven als foerageergebied. De gebruikte lichtarmaturen op het buitenterrein worden zodanig afgesteld, dat er zo min mogelijk verstrooiing van licht optreedt. Dit is gunstig voor lichtgevoelige vleermuizen die langs de randen van het plangebied en daarbuiten foerageren.

Figuur 5.3 Links te realiseren grote (kraam) kast voor gebouwbewonende vleermuizen (bron en specificaties: www.vleermuis.net, © Erik Korsten). Rechts een vleermuisensteen die in de gevel van een nieuw gebouw ingemetseld kan worden (bron: www.hasselfeldt-naturschutz.de)

In de omgeving komen gierzwaluwen voor. De gierzwaluw is een koloniebroeder en is afhankelijk van goede 'vaste' nestplaats. Deze vogels broeden in groepen bij elkaar. Ook zijn ze kieskeurig in het uitzoeken van een goede nestgelegenheid. Jaarlijks komen ze terug naar de zelfde broedplaats.

Door de steeds betere bouwstijl van tegenwoordig komen geschikte nestplaatsen te vervallen. Het Ministerie van Economische Zaken & Innovatie heeft recentelijk de lijst van vogelsoorten, waarvan de nesten het hele jaar door zijn beschermd, aangepast. De gierzwaluw valt onder categorie 2 van deze lijst. Dit zijn nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaatsen zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

Door tijdens de bouw van het nieuwe gebouw rekening te houden met deze stedelijke categorie 2-soort door verschillende nestlocaties te realiseren binnen de gevels, wordt voorkomen dat ze verdwijnen uit het stedelijke beeld. Speciale nestkasten, bestaand uit in te metselen stenen, kunnen vrij gemakkelijk in het toekomstige ontwerp worden toegepast, zie figuur 5.4.

Figuur 5.4 Voorbeeld neststenen voor de Gierzwaluw (links), Foto recht uitvliegend paartje

5.3.3 Duurzaam medegebruik van de omgeving

Voor het duurzame medegebruik van de omgeving van het gebouw is gekeken naar de voorkomende soorten die zich na de realisatie in het plangebied kunnen vestigen. De randen van het plangebied lenen zich om leefgebied te maken voor vogels, vleermuizen en insecten.

Figuur 5.5 Voorbeeld vegetatiedaken binnen stedelijk gebied

Het dak van het toekomstige gebouw heeft verschillende niveaus met terrassen. Door op deze platte daken een groene vegetatielaag aan te leggen, zoals een bijvoorbeeld een sedumdak, krijgt het gebouw al een eerste groene uitstraling. Daken met begroeiing zijn in de zomer koeler en in de winter warmer en kunnen zodoende bijdragen aan een beter binnenklimaat. Ook zorgt het vegetatiedak voor een goede geluiddemping en neemt het voldoende regenwater op zodat overstort van het riool wordt voorkomen. In de reguliere bouw wordt regenwater via dakafvoer en straatkolk via het riool afgevoerd.

Dit kan de mogelijke problemen oplossen:

- Rioolzuivering kost met zoveel water onnodig veel energie
- Overstort van het riool bij hevige regenval
- Overbodige verdroging van de grond in bebouwde kom

Groene daken bieden door het waterbufferend vermogen een mogelijkheid om deze problemen tegen te gaan. Het beheer van het vegetatiedak staat nader beschreven in het beheerplan in de separate rapportage met kenmerk R003-4755801MGK-pda-V01-NL.

Om de toekomstige nieuwbouw een grotere meerwaarde te laten krijgen, dienen alle drie de LE voorstellen voor ecologie binnen het plangebied, te worden gerealiseerd in het nieuwe gebouw. In bijlage 3 wordt een brief met de bevestiging van de projectontwikkelaar weergegeven, waarin hij aangeeft dat aanbevelingen worden overgenomen en uitgevoerd.

5.3.4 Natuurwaarde op regionale schaal

Het plangebied ligt op circa 1,5 kilometer afstand van de EHS. De dichtstbijzijnde Natura 2000 gebieden zijn de Oude Maas (9 km) en het Natura 2000 gebied Boezems Kinderdijk (11 km). De toekomstige nieuwbouw heeft geen effect op de aanwezige Natura 2000 gebieden.

De afstanden tussen de Natura 2000 gebieden en het plangebied liggen zijn te groot. Zie figuur 5.6 voor de ligging van de natuurgebieden in de omgeving van het plangebied.

Figuur 5.6 Beschermde natuurgebieden in de ruime omgeving van het plangebied (roze stip). Groen: Ecologische Hoofdstructuur; (bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>)

5.3.5 Conclusie LE4

Voor LE4 wordt, op basis van het bovenstaande, voldaan aan de voorwaarden om 1 punt toe te kennen.

5.4 LE 6 Duurzaam medegebruik van planten en dieren op de lange termijn

Doel van de credit: Het stimuleren van natuurvriendelijk beheer, onderhoud en van natuurvriendelijke monitoring van het gebouw en de open ruimte, om het duurzame medegebruik van de onder LE 3 en LE 4 beoogde planten en dieren te garanderen.

5.4.1 Beheerplan

Het beheer van de te nemen ecologische maatregelen staan nader beschreven in het beheerplan in de separate rapportage met kenmerk R002-4755801MGK-pda-V01-NL.

In dit beheerplan staat:

- Advies voor beheer van het gebouw en open ruimte op het gebied van ecologie voor een looptijd van zes jaar

- Een monitorings- en evaluatieplan, zodat na afronding door de ecooloog kan worden getoetst of alle natuurvriendelijke maatregelen (op juiste wijze) zijn aangelegd
- Realistische en uitvoerbare maatregelen, zoals het jaarlijks controleren van de vleermuiskasten, de gierzwaluwkasten en onderhoud van het vegetatiedak

5.4.2 Monitoring

Door het aanleggen van verblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis wordt ook een mogelijkheid gecreëerd om een monitoringsprogramma op te starten met de lokale natuurwerkgroepen. Door deze natuurverenigingen enthousiast te maken om jaarlijks de resultaten bij te houden wordt tevens ook draagvlak gecreëerd voor de aanwezige natuurwaarden in de stad Rotterdam.

Voor LE6 wordt, op basis van het bovenstaande en het opgestelde beheerplan, voldaan aan de voorwaarden om 1 punt toe te kennen.

5.5 Conclusie LE1, LE3, LE4 en LE6

Voor LE1, LE3 en LE6 wordt voldaan aan de voorwaarden om het maximum aantal punten toegekend te krijgen, voor LE4 wordt één punt behaald. De punten worden definitief toegekend als het plan wordt uitgevoerd zoals beschreven en de aanbevelingen worden opgevolgd. Samengevat kunnen voor de BREEAM credits Landgebruik & Ecologie de volgende punten behaald:

- LE1: 5 (maximum)
- LE3: 1 (maximum)
- LE4: 1
- LE6: 1 (maximum)
- **Totaal: 8 punten**

6 Literatuur

(Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006)
De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

(Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992)
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

(Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002)
De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

(EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007)
Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. Uitgegeven door EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

(Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers R, 2009)
Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2009-03.

(Koster, A., 1999)
Vademecum wilde planten. Schuyt & Co, Haarlem.

(Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997)
Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

(Ministerie van LNV, Dienst Regelingen, 2009)
Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Inclusief Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, en Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Kenmerk ffw2009.corr.046. 25 augustus 2009.

(Ministerie van LNV, VROM en de provincies, 2007)

Spelregels EHS, Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies. Ministeries van LNV en VROM en de provincies.

Internetbronnen

- maps.google.nl
- www.BREEAM.nl
- www.ravon.nl
- www.rijksoverheid.nl/ministeries/eleni
- www.vleermuis.net
- www.waarneming.nl
- www.zoogdieratlas.nl
- www.hasselfeldt-naturschutz.de
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx

Bijlage

1

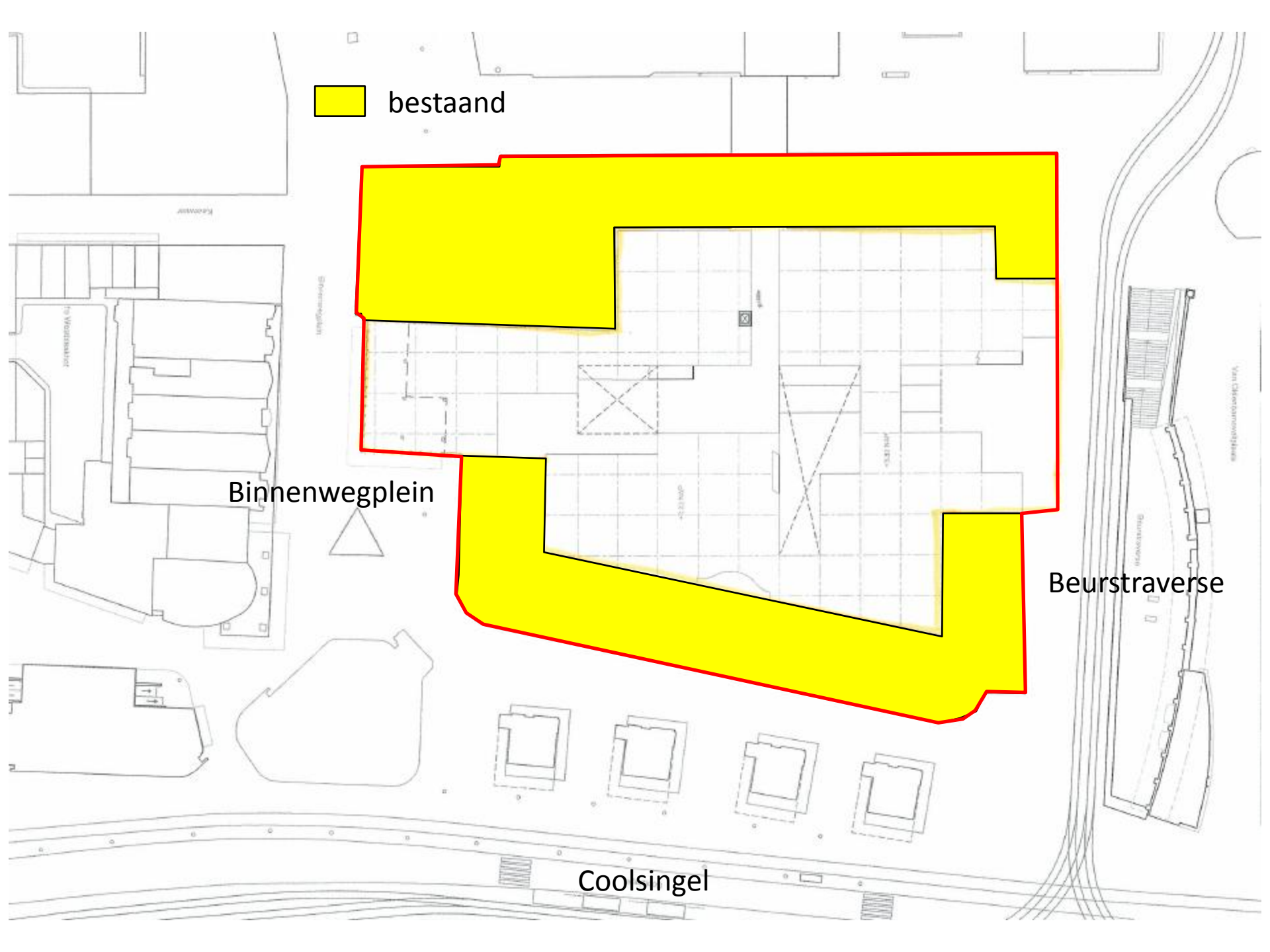
Kaart van het plangebied

 bestand

Binnenwegplein

Beurstraverse

Coolsingel

Bijlage

2

Toelichting natuurbeschermingswetgeving

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën:

Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten

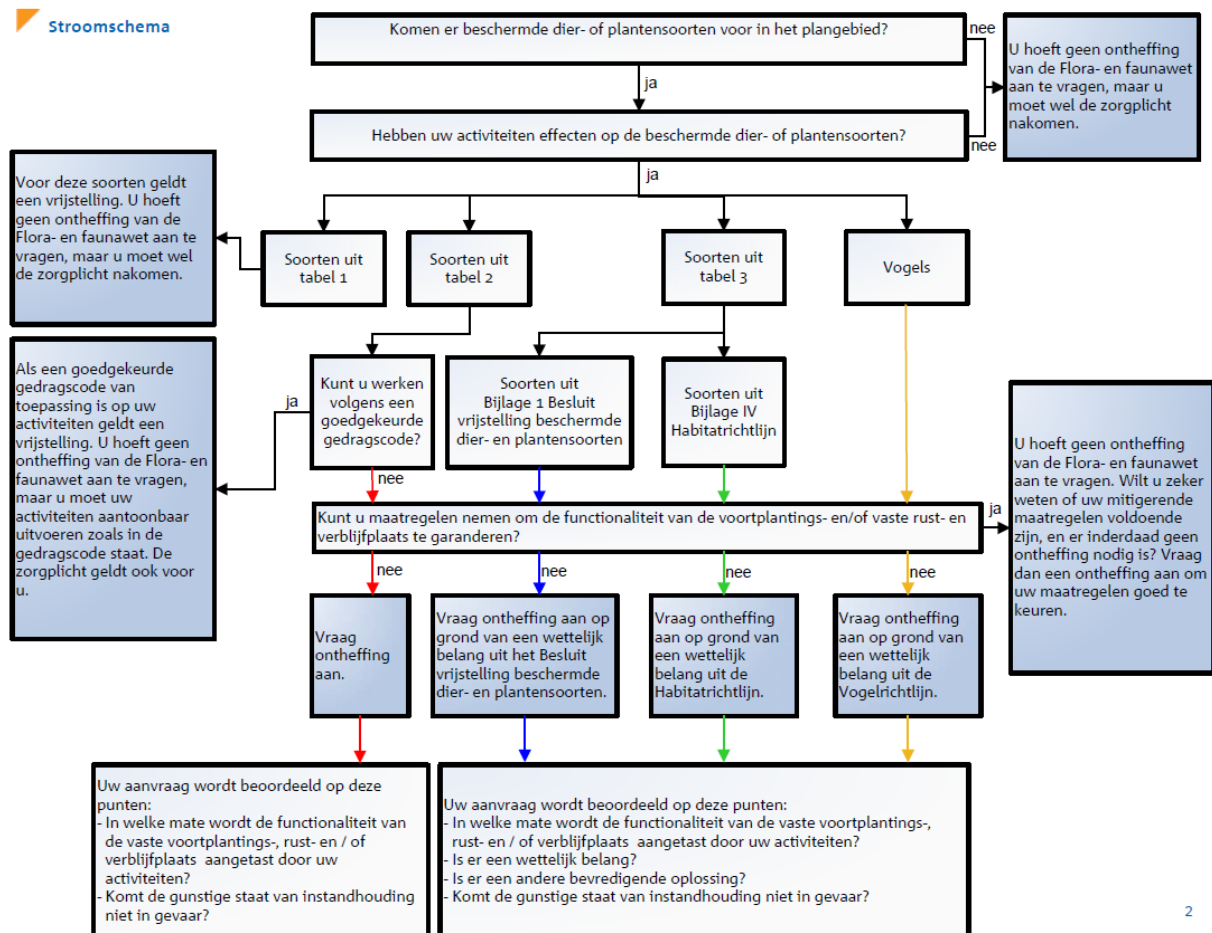
Tabel 2: Schaarse soorten

Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

Naast deze drie groepen zijn alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

Op grond van de Flora- en faunawet is het verboden: “nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren” (artikel 11 Flora- en faunawet). Ook is het verboden: “dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten” (art. 10 Flora- en faunawet). Tenslotte is het verboden: “planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onttrenten of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen” (art. 8 Flora- en faunawet). Als er sprake is van overtreding van één van deze artikelen dan is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een goedgekeurd compensatieplan of een ontheffing van de Minister van Economie, Landbouw & Innovatie. De noodzaak tot het daadwerkelijk in bezit hebben van een goedgekeurd compensatieplan of een ontheffing is gekoppeld aan de uitvoeringsfase.

In het kader van de Flora- en faunawet is begin 2005 een Algemene Maatregel van Bestuur in werking getreden. De stelling dat voor alle beschermde soorten ontheffing moet worden verkregen voordat mag worden gestart met de werkzaamheden, is binnen deze AMvB ten dele losgelaten. Een aantal algemene soorten, de tabel 1-soorten, mag vanaf 2005 bij bepaalde activiteiten worden verstoord zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Het gaat daarbij om de categorieën werkzaamheden ‘Beheer en onderhoud’ (bijvoorbeeld waterschapsbeheer, natuurbeheer, landbouw); ‘Bestendig gebruik’ (bijvoorbeeld recreatie of landbouw) en ‘Ruimtelijke ontwikkeling’ (bijvoorbeeld waterbouw, wegenaanleg). Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor bepaalde beschermde soorten. De zorgplicht blijft voor deze soorten echter gewoon gelden. Onderstaand is een stroomschema opgenomen met de bepalingen of een mitigatieplan of ontheffing van de Flora- en faunawet nodig is.

Stroomschema Flora- en faunawet (LNV, 2009)

Zoals weergegeven in het stroomschema, geldt de vrijstelling alleen bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1. Voor de tabel 2 en 3 soorten is bij bepaalde activiteiten (zie schema) geen ontheffing wanneer deze activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van EL&I goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt, en wanneer beschermde soorten worden aangetast die niet tot de tabel 1- soorten behoren, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van verbodsbepalingen. Wanneer ook het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden gevraagd. Zoals weergegeven in het stroomschema gelden hiervoor verschillende criteria afhankelijk van de beschermde status:

Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)

Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik.

Tabel 2-soorten (schaarse soorten)

Voor de tabel 2-soorten kan door het Ministerie van EL&I een mitigatieplan worden goedgekeurd waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Een ontheffing wordt alleen verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen.

Voor initiatiefnemers die individueel of gezamenlijk beschikken over een door het Ministerie van EL&I geaccordeerde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor deze soorten eveneens een vrijstelling.

Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)

Voor de tabel 3-soorten kan eveneens een mitigatieplan worden goedgekeurd waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Een ontheffing wordt voor ontwikkelingen wordt alleen verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort; hetzij Bijlage 1-soorten van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de Europese Habitatrichtlijn:

Voor Bijlage 1-soorten uit tabel 3 kan ontheffing aangevraagd worden op grond van belangen uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Bij tabel 3, Bijlage 1-soorten komen de volgende belangen het meeste voor bij een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen:

- Bescherming van flora en fauna
- Volksgezondheid of openbare veiligheid
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling

Voor Bijlage IV-soorten uit tabel 3 geldt dat voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing verleend wordt op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna
- Volksgezondheid of openbare veiligheid
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten

Indien de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort(en) in het geding komt, dienen maatregelen te worden genomen om de instandhouding te garanderen. Dat kan door mitigerende en zonodig compenserende maatregelen te nemen. Of en welke mitigerende en/of compenserende maatregelen nodig zijn, kan de minister van EL&I in de voorschriften bij de vergunning aangeven, veelal op voorstel van de initiatiefnemer.

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Dit zijn de rust- en verblijfplaatsen én functionele omgeving van de volgende soorten: *boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw*. Deze soorten zijn onderverdeeld in categorie 1 t/m 4.

Voor het verstoren van broedende vogels tijdens de broedperiode wordt in principe géén ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten, waardoor de Minister enkel ontheffing verlenen kan voor overtreding van artikel 10 (opzettelijk verontrusten) nádat de uitgebreide toets doorlopen is. In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels kan een mitigatieplan worden opgesteld en goedgekeurd door het Ministerie van EL&I waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig, om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden.

Een ontheffing wordt voor ontwikkelingen wordt alleen verleend indien aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna
- Veiligheid van het luchtverkeer
- Volksgezondheid of openbare veiligheid

Naast de bovenstaand genoemde jaarrond beschermde rust- en verblijfplaatsen, kunnen de rust- en verblijfplaatsen van de een groot aantal andere soorten óók jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving. Het gaat om de volgende (categorie 5) soorten: *blauwe reiger, boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, brilduiker, draaihals, eidereend, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, hop, huismus, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, kleine vliegenvanger, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverzwaluw, pimpelmees, raaf, ruigpootuil, spreeuw, tapuit, torenvalk, zeearend, zwarte kraai, zwarte mees, zwarte roodstaart en zwarte specht*.

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en Faunawet gedurende het *gehele* seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil). Deze categorieën vindt u terug in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'.

In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De tekst daarvan is als volgt: "Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken."

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is."

Over de Rode lijst

De Rode lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode lijst zijn geplaatst, zijn alléén beschermd als ze ook in de Flora- en Faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Soorten kunnen op de Rode Lijst worden opgenomen wanneer zij zeldzaam zijn of wanneer de trend negatief is. Voor soorten van de Rode Lijst is niet per definitie een ontheffing vereist.

Deze lijst heeft een signalerende functie en dient als een instrument ten behoeve van beleidsontwikkeling. Het zeldzamer worden van een bepaalde soort en het daarmee in een andere categorie terechtkomen, kan wel tot gevolg hebben dat een soort door de minister onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet wordt geschaard. Voorts geldt dat voor beschermde Rode Lijst-soorten de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, waardoor eerder compenserende maatregelen kunnen worden geëist. Dit is echter geen vaststaand feit.

Bijlage

3

Brief projectontwikkelaar

Deze brief moet nog toegevoegd worden in dit document door de opdrachtgever.